

Ausztriában életbe lép az új gyermekgondozási járadék

2005. január 1-jén Ausztriában teljeskörűen bevezetik a gyermekgondozási járadék egy új rendszerét, amely minden szülőre kiterjed, akinek gyermeke született 2002. január 1-jén vagy később. Ez felváltja a szülői szabadság korábbi rendszerét. A két rendszer egy átmeneti időszakban együtt létezett. A közlemény az új rendszert vizsgálja, és a lefolytatott kutatást a gyakorlati működéséről.

Tárgyszavak: gyermekgondozás; szülői szabadság; járadék; kedvezmény; védelem; elbocsátás; kiegészítő kereset; részmunkaidő; korlátozás.

A gyermekgondozási járadék

Az új járadék (*Kinderbetreuungsgeld*) egyik fő célja egy egyetemes kedvezmény nyújtása volt. A konzervatív Néppárt (ÖVP) és a populista Szabadságpárt (FPÖ) koalíciós kormánya vezette be 2002-ben. A korábbi kedvezménnyel (*Karenzgeld*) szemben a mostani a nem dolgozó szülőknek is jár, mert ez nem társadalombiztosítási kedvezmény, és nem függ a foglalkoztatási viszonytól.

Az új rendszer több rugalmasságot nyújt a szülőknek, és megkönnyíti a karrier és a családi felelősség kombinálását. Ezen kívül a nők alkalmazási szintjét is javítani kívánja, könnyebbé téve a munkaerőpiacra való visszatérésüket, bár a nők részvételi aránya az EU átlagához és céljaihoz képest kedvező (1. táblázat). További céljai között szerepel, hogy fokozzák az apák arányát a gyermekgondozási kedvezmény felvételében, és a szegénység elleni harc segítése.

A két rendszer fő pontjait a 2. táblázat hasonlítja össze, nevezetesen:

- az új járadék 36 hónapig áll rendelkezésre, ha mindkét szülő részt vesz a rendszerben, szemben a korábbi 24 hónappal;
- a kedvezmény értékét 6,3%-kal növelték, napi 4,53 euróra; és

- a kiegészítő jövedelmek „plafonját” havi 296,21 euróról (2001) és 301,50 euróról (2002) évi bruttó 14 600 euróra (havi 1140 euró) emelték.

1. táblázat

Részvételi arányok a munkaerőpiacon (%)

Életkor/év	A nők részvételi aránya				A férfiak részvételi aránya			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
15–19	30,5	30,2	29,5	29,6	41,9	41,3	40,1	39,9
20–24	63	62,1	60,5	60,2	70,1	68,6	67,7	67,8
25–29	69,3	69,5	66,4	63,3	85,1	84,3	83,8	84,4
30–34	69,8	70,6	68,8	66,4	92,4	91,7	91	90
35–39	72,9	74,2	74,3	74,7	94,5	94,8	94,3	94,1
40–44	75,5	76,5	78,1	78,8	94,2	94,9	94,9	94,2
45–49	72,6	74,7	76,7	77,7	92	92,2	92	92
50–54	64,2	64,8	66,6	69,1	85,8	84,2	83,7	85
55–59	23,8	27	33,8	35,3	62,8	64,4	68,9	69
60–64	5,4	5,3	5,2	5,4	13,8	14,8	17	18,7
65 és felette	0,8	0,7	0,6	0,8	2,2	2,1	1,9	2,1
Átlag	44,6	45,2	45,4	45,4	65,6	65,1	64,9	64,7
15–65 közötti átlag	57,1	57,8	58	57,9	76,5	76	75,9	75,8

Korábban a kedvezményezettek a jövedelmüktől függetlenül, rész-munkaidősként dolgozhattak a rendes munkaidejük háromötödéig, legfeljebb 24 órát hetente. Ilyen körülmények között a kedvezmény felét igénybe vehették, kétszer hosszabb ideig, mint rendszeren. Az új rendszer korlátozza a pótlólagos jövedelmet (nem a munkaidőt): ha a kedvezményezettek évi több mint 13 héten át túllépi a 316,19 eurós összeget, elvesztik a szülői szabadságos státuszukat.

A régi rendszer a kvalifikáltabb emberek számára előnyösebb volt.

Az új járadék felvétele

2004. november végéig 166 078 ember jelentette be az igényét a járadéokra. A korábbi rendszer szerint mintegy 75 000 fő lett volna jogosult erre.

2. táblázat

A gyermekgondozási támogatás két rendszerének összehasonlítása

	A szülői szabadság kedvezménye (Karenzgeld)	Gyermekgondozási járadék (Kinderbetreuungsgeld)
A kedvezményre jogosultság követelményei	A szülői szabadság első időszaka: 52 hetes alkalmazás, amely az utolsó 24 havi munkanélküliségi-biztosítás fizetését igényli. A további idő: 26 hetes alkalmazás az utolsó 12 hónapban. 25 év alatt: 16 hetes alkalmazás az utolsó 20 hétben. A szülőnek a gyermekkel kell élnie, és a gyermek fő gondozójának kell lennie.	Jogosultság a gyermekgondozási kedvezmény igénylésére: Egy háztartásban kell élnie a gyermekkel. Más ország polgárának vagy öt éve Ausztriában kell élnie vagy teljesítenie kell a foglalkoztatási követelményeket.
A kedvezmény pénzértéke	Napi 13,67 euró (2001).	Napi 14,53 euró (2002), ez 6,3%-kal több, mint a korábbiakban.
Az időtartam, amely alatt a kedvezmény igényelhető	Egy szülő kaphatja a kedvezményt a gyermek születése után 18 hónapig, beleértve az első két hónapot, amikor az anya nem dolgozhat, és csak egy heti járulékot (Wochengeld) kaphat. Ha mindkét szülő osztozik a gondozási kötelezettségben, ez hat hónappal nő, a gyermek születését követő 24. hónapig.	Egy szülő kaphatja a kedvezményt a születést követő 30. hónapig. Ha mindkét szülő vállal gondozási kötelezettséget, ez hat hónappal hosszabbodik, a születést követő 36. hónapig.
Törvényi védelem az elbocsátástól	Ez a szülői szabadság lejártá utáni 4. hét végéig érvényes, de legfeljebb 4 hétig a gyermek második születésnapja után.	Ez a szülői szabadság lejártá utáni 4. hét végéig érvényes, amely 4 hét a gyermek második születésnapja után kezdődik.
Megengedett munkavállalás a kedvezményes időszakban az elbocsátástól való védelem fenntartásával	2003-ban havi 316,19 euróig vagy részmunkaidő a rendes munkaidő 3/5-éig.	Egy évben 13 hétig megengedett a havi 316,19 eurós küszöb feletti kereset.
A kiegészítő kereset „plafonja”	Havi 296,21 euró (2001). Jogosultság a kedvezmény felére, ha az igénylők részidőben dolgoztak (a rendes munkaidő 3/5-éig). Nem volt kereseti „plafon”.	Évi 14 600 (2002) euró. Ez az összes bevételi forrásból származó bevételek összege, kivéve az olyan speciális kifizetéseket, mint a 13. és 14. havi fizetés.
Rugalmasság abban, hogy mikor vehető ki a szabadság/kapható gyermekgondozási járulék	183 nap a gyermek 19. hónapja és 6. évének vége között.	Eltérés nem lehetséges.

A járadék felvételének a magas szintje azonban azt jelentette, hogy az intézkedést 100%-ban finanszírozó családi járadékalap (Familienlasten-Ausgleichsfond – FLAF) költsége a vártnál nagyobbak bizonyult. Az alap durván 70%-a a munkáltatók hozzájárulásából származik, minden alkalmazott bruttó beralapjának a 4,5%-át teszi ki, a maradék pedig főként az általános adójövedelemből jön. Összehasonlításként: a FLAF a „régibb” séma költségeinek mintegy a 70%-át fedezte, a maradék 30% pedig a munkanélküli-segélyalapból származott.

Az eredeti becslések szerint az új rendszer finanszírozása a GDP 0,3%-át igényelte volna, de 2003-ban a tényleges arány 0,5% volt, és ez még jelentősen növekszik. A családi alapnak 2004 közepére 250 millió euró deficitje volt, és 2005 végére a FLAF várható deficitje 1109,3 millió euró.

A kutatás által megállapított problémák

Az egyik fontos vizsgálatot az Osztrák Gazdaságkutató Intézet (Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung – WIFO) végezte a Szövetségi Munkaügyi Kamara (Bundesarbeitskammer) megbízásából.

Visszatérés a munkába

A kedvezményes időszak meghosszabbítása késlelteti a nők visszatérését a munkába. A részt vevő anyák harmada elismerte, hogy szeretett volna valami munkát vállalni ez idő alatt, de félték a bevételi háttér túllépésétől, és így a kedvezmény lényeges részének az elvesztésétől.

A WIFO vizsgálata szerint mindez veszélyeztetheti a kedvezményezett alkalmazási esélyeit, mert hosszabb kiesés után gyakran nehezebb újra állást találni. Ez különösen a magasabb képzettségűeket fenyegeti, a szakmai naprakészség hiánya miatt.

A Munkaügyi Kamara elnöke és az Osztrák Szakszervezeti Federáció (ÖGB) nőszervezetének elnöke szerint ez a probléma azzal oldható meg, ha biztosítják, hogy akik vissza szeretnének térni a munkába, pénzben ne veszítsenek. Ennek az egyik módja a „plafon” megszüntetése a kiegészítő keresetekre, amikor a kedvezményezett részidőben dolgoznak (a munkaidő 3/5-éig). Egy másik változat szerint a járadékfizetés idejét rövidítenék, de növelnék az összegét.

Védelem az elbocsátástól

Elégtelen az információ az elbocsátástól való védelem időtartamáról. Míg a szülők védettek a gyermekük második születésnapjáig, ha osztoznak a jogosultságon, a gyakorlatban 36 hónapig a családjukkal maradhatnak, ha ezt egyeztetik a munkáltatójukkal. A védett időtartam azonban nem változott, és ha a szülők a gyermekük harmadik születésnapja után kívántak visszatérni a munkába, nemcsak a védelmet veszítették el, hanem alapot is adtak a munkáltatójuknak az elbocsátásra. Elvesztették a foglalkoztatási törvény szerinti jogaikat, valamint a jogukat az állásukba való visszatérésre. A meghosszabbítás így azt jelenti, hogy az állásuk 12 hónapig védtelen.

A WIFO vizsgálata szerint a kedvezményt igénybe vevő nők 83%-a tudta, hogy mennyi ideig jogosult erre, de csak 50%-uk volt a tudatában annak, hogy az elbocsátástól való védelmük 12 hónappal rövidebb, mint a szabadságra való jogosultságuk. Sok szülő azt hiszi, hogy amíg kapja a gyermekgondozási járulékot, megengedett szülői szabadságon van.

Javasolják a védelem meghosszabbítását 30 hónapra, amikor a két szülő osztozik a jogosultságon.

Egyéb kutatás

Az Osztrák Családkutató Intézet (Österreichisches Institut für Familienforschung – ÖIF) 2003 júniusában vizsgálatot végzett, amelyben 350 kedvezményezettet mértek fel, és minőségi interjúkat folytattak 120 igénylővel.

Az új rendszert azok minősítették jobbnak a réginél, akiknek korábban nem volt jogosultságuk, vagy csak nagyon korlátozott; akik 18 hónapnál tovább akarták gondozni a gyermeküket; akik a gondozási idő alatt is keresni akartak; és azok, akik nem halmoztak fel elegendő nyugdíj-hozzájárulást.

Úgy érezték, hogy veszítettek az intézkedések következtében: a nagy jövedelmű szülők; az alkalmazottak, akik több mint 24 hónapig akarják gondozni a gyermeküket; szülők, akik részmunkaidőben akarnak dolgozni és „plafon” nélkül keresni; akik alkalmazottak, de a társuk önálló; és azok, akiknek a szakképzettsége romlik, mert nem újul meg.

Reagálás, vélemények

A bírálatokkal szemben az Osztrák Gazdasági Kamara (WKÖ) úgy nyilatkozott, hogy a munkáltatók fenntartják a kedvezmény melletti kere-

setek korlátozásának a szükségességét. Ausztriában szükség van a nagyobb női részvételre a munkaerőpiacon. A demográfiai változások azt jelzik, hogy az idősebb és a nőalkalmazottak kulcsfontosságú szerepet játszanak a jövő munkaerő-piacán. A kamara várja egy kormányzati vizsgálat 2006-ban esedékes eredményeit, mielőtt bármilyen változtatást javasolna.

A WKÖ a költségek robbanásától tart a más európai országokhoz képest magasabb összegű járadék növelése esetén. A kritikusok félnek attól, hogy a számukra igen előnyös járadékrendszer következtében a nők még tovább maradnak otthon a gyermekükkel ahelyett, hogy a munkába való visszatérésre ösztönöznék őket. Hangsúlyozták, hogy az új járadék a foglalkoztatástól független, egyetemes kedvezmény, amely „hittelt” képvisel a gyermekek felnevelésére. Szerintük döntő tovább fejleszteni a karrier és a család közötti egyensúly elérését.

A Munkaügyi Kamara szerint az új rendszer a család és a karrier összeegyeztetése és a gyermekgondozásnak a szülők közötti megosztása ellen dolgozik.

A WKÖ szerint, ha a kormány elő akarja mozdítani a nők foglalkoztatását, akkor radikálisan javítania kell a gyermekgondozó intézményeket. A meglévő bölcsődék körét szélesíteni kell, hogy a szülők teljes munkanapot dolgozhassanak. Nagy különbségek vannak az ország különböző területei között. Például Alsó-Ausztriában ingyenes állami óvodák vannak a három-hét éves gyermekek számára, míg a nagy vidéki területeken egyáltalán nincsenek gyermekgondozó intézmények.

A munkáltatók ésszerű mértékben elégedettnek látszanak az új rendszerrel, noha nagy az ellentmondás a finanszírozást illetően. A közületi szektor alkalmazottai is igénybe veszik a járadékot, de a FLAF járadékalap háromnegyede a vállalkozók hozzájárulásaiból származik. A szövetségi állam hozzájárulása nagyon kicsi és harminc éve nem növekedett. A vállalkozók és a farmerek kevesebbel járulnak hozzá az alaphoz, mint amennyit ki tudnak vonni belőle.

A jövőbeni kilátások

Mint fentebb látható, az alkalmazottakat képviselő szervezetek fenntartásoknak adtak hangot, és javaslatokat tettek a rendszer javítására. Az általuk finanszírozott vizsgálatok azt mutatták, hogy a rendszer igazításokat igényel. A kormányzati értékelés még nem kész. A vizsgálatok szerint a következő aspektusokkal kell foglalkozni:

- a tény, hogy a munkahelytől minél hosszabb távol töltött idő nehezíti a visszatérést a munkába, és tovább rontja a nők részvételét a munkaerő-piacon, azt jelenti, hogy az intézkedés nem felel meg a kormányzati várakozásoknak;
- olyan megoldásokra van szükség, amelyek nem hozzák hátrányos helyzetbe a munkába visszatérni kívánó szülőket. Ennek az egyik módja a kiegészítő jövedelmek „plafonjának” emelése. A kamara és a szakszervezeti szövetség azonban inkább megszüntetné a korlátozást részmunkaidő esetén;
- vita van arról, hogy a nők választhassanak-e a jelenlegi járadék három évig történő fizetése vagy nagyobb járadék két évig tartó fizetése között. Ez nem növelné a családi alap költségeit;
- a munkáltatóknak tájékoztatniuk kell az alkalmazottaikat, ha közeledik a szabadságuk azon részének a vége, amely alatt védettek az elbocsátástól. E területen a fémfeldolgozó ipar kollektív szerződési modelljét kellene alkalmaznia más szektoroknak is.

Összeállította: Szende György

New childcare allowance comes into force. = European Industrial Relations Review, 2005. 372. sz. jan. p. 34–38.

Women with children lose out. = European Industrial Relations Review, 2005. 357. sz. okt. p. 3.

Baines, S.; Gelder, U.: What is family friendly about the workplace in the home? The case of self-employed parents and their children. = New Technology, Work and Employment, 18. k. 3. sz. 2003. nov. p. 223–232.

VÁLOGATÁS A MAGYAR SZAKIRODALOMBÓL

Petrovics Z.: A társadalombiztosítási reform hatásai a nők helyzetére Csehországban, Magyarországon és Lengyelországban. = Munkaügyi Szemle, 48. k. 7–8. sz. 2004. p. 87–93.

Mártonffy Zs.: Munkát, gyereket. = Figyelő, 2004. 7. sz. febr. 12–18. p. 30–32.

Főként nőket segítő leépítés. = Személyügyi Hírlevél, 13/14. k. 2003. dec./jan. p. 5.

Zöldyné Szita E.: Családbarát munkahelyek: törekvések és kilátások. = Munkaügyi Szemle, 48. k. 4. sz. 2004. p. 11.

BME OMIKK

MUNKAVÉDELEM-ERGONÓMIA

munkavédelem munkabiztonság foglalkozás-
egészségügy munkabalesetek megbetegedések ergonómia

BIZTOS, AMI BIZTOS...

mgksz@info.omikk.bme.hu 061/4575322

**BME OMIKK
FORDÍTÁSI SZOLGÁLTATÁSAI**

DÍJTÉTELEK 2004. február 1-jétől	
Fordítási szolgáltatás megnevezése	Alapdíj Ft/karakter
FORDÍTÁS	
Szakszöveg fordítása magyar nyelvre	1,8
Szakszöveg fordítása magyarról idegen nyelvre	2,5
Szakszöveg fordítása idegen nyelvről idegen nyelvre	3,6
Szakszöveg fordítása képirásról magyar nyelvre	Megállapodás szerint
Fordítás megállapodás szerint	Megállapodás szerint
LEKTORÁLÁS	
Magyar nyelvű szöveg lektorálása	0,9
Idegen nyelvű szakszöveg lektorálása	1,25
Lektorálás idegen nyelvről idegen nyelvre	1,8
Lektorálás képirásról magyar nyelvre	Megállapodás szerint
Lektorálás megállapodás szerint	Megállapodás szerint
HELYSZÍNI SZAKFORDÍTÁS	
Megállapodás szerint	
PÓTDÍJAK	
Az alapdíj százaléka (%)	
Sürgős (8000 karakter/munkanap)	50
Expressz (14 000 karakter/munkanap)	100
Rendkívüli (14 000 karakter felett/munkanap)	200
Nem világnyelvről történt fordításnál, ill. lektorálásnál	25 vagy 50
Nehezen olvasható szöveg fordításánál, ill. lektorálásánál	25
Igen nehéz szakszöveg fordításánál, ill. lektorálásánál	25
Szerkesztett fordításnál (ábra, táblázat, képlet stb. az eredetivel teljesen azonos formájú anyag)	40

- Árunk az ÁFA-t nem tartalmazzák, amelyet 25%-os kulccsal számítunk fel.
- A fordítás terjedelmét karakterben (karakterek száma szóközökkel) határozzuk meg.
- **FONTOS!** 1150-nél kisebb karakterszámú fordítás esetén szabott ár érvényes:
 - Idegen nyelvről magyarra: 2000,- Ft + ÁFA/oldal
 - Magyar nyelvről idegenre: 2800,- Ft + ÁFA/oldal

Érdeklődni: Tel.: 4575-314
Fax: 4575-317
e-postacím: forditas@info.omikk.bme.hu
<http://www.info.omikk.bme.hu>

HIRDESSEN!

A BME Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár

a Műszaki–Gazdasági Kiadványok Szerkesztősége gondozásában megjelenő folyóiratokban megrendelésre megjelentet hirdetéseket is.

A szakma szerint kiválasztott kiadványban megjelenő hirdetések célzottan a potenciális felhasználókhoz jutnak el.

Hirdetés díja (fekete-fehér kivitelben, egyszeri alkalommal):

40 000,-Ft + 25%ÁFA (1/1 oldal)

PR cikk (maximum 2 oldal):

20 000,-Ft + 25%ÁFA (1/1 oldal)

Szórólap elhelyezése (behúzás):

45 000,-Ft + 25% ÁFA (25 g-ig)

A kiadványok formátuma: A/5.

Tükörméret: 106 x 152 mm.

Raszterszám: 35.

Négy és annál többszöri megjelenés esetén 25% kedvezményt adunk.

A hirdetésben szöveget és vonalas ábrát tudunk jó minőségben közölni.

Felvilágosítás és hirdetésfelvétel:

BME OMIKK – Értékesítési és Marketing Csoport

1011 Budapest, Gyorskocsi u. 5-7. • Levélcím: 1255 Bp., Pf.: 207.

Tel.: 45-75-333 • Tel./fax: 45-75-334

E-mail: marketing@info.omikk.bme.hu